

**A DIGITÁLIS OKTATÁSSAL KAPCSOLATOS VISSZAJELZÉSEK
KIÉRÉTÉKELÉSE**

Egy budapesti iskola diákjainak körében végzett kérdőíves kutatás alapján
2019/2020-as tanév

Készítette:

Vörös-Érsek Dóra

tanácsadó szakpszichológus

2020.04.19.

I. BEVEZETÉS

A koronavírus terjedésének csökkentésére irányuló óvintézkedések következtében a kormány 2020.03.16-tól elrendelte a nevelési-oktatási intézmények bezárását és a digitális oktatásra való átállást.

Annak érdekében, hogy a távoktatás a lehető legjobb feltételek mellett valósuljon meg, nem csak kollégák közötti egyeztetésre, hanem a diákok visszajelzésére is szükség van. Ezért iskolánk tanulói egy anonim online kérdőív segítségével reflektálhattak a digitális oktatási rendben töltött első hetek tapasztalataival kapcsolatban, hogy válaszaikkal ők maguk is hozzájárulhassanak közös munkánk eredményességéhez.

Az alábbiakban a kérdőív adatainak összegzése olvasható. A 15 tételes űrlap feleletválasztós (skálázós) és nyílt végű (kifejtős) kérdésekből került összeállításra.

II. VISSZAJELZŐ KÉRDŐÍV ADATAINAK ELEMZÉSE

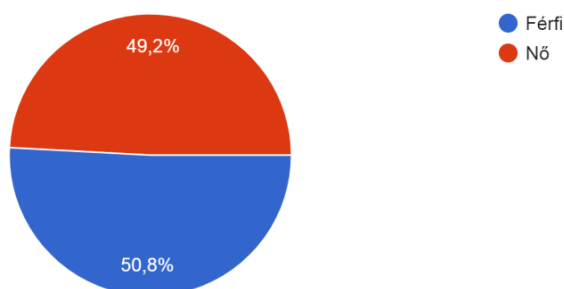
II.1 Alapadatok

A kérdőívet összesen 118 diák töltötte ki, nemek tekintetében fiúk és lányok szinte egyenlő arányban (60 fő fiú és 58 fő lány). Százalékos eloszlásuk az első diagramon látható.

A második diagram a kitöltők évfolyambeli eloszlását ábrázolja. Legtöbben a 7. (24 fő) és 8. évfolyamról (22 fő) jeleztek vissza. Ezt követi 20 fővel a 9., és 19 fővel a 11. évfolyam. A 12. évfolyamról 13 fő, a 10. évfolyamról pedig 11 fő töltötte ki a kérdőívet. Mivel a személyes visszajelzés lehetősége 7. évfolyamtól fölfelé volt meghirdetve, érthető, hogy miért csak 9 fő válaszolt az alsóbb évfolyamokról.

1. Nem

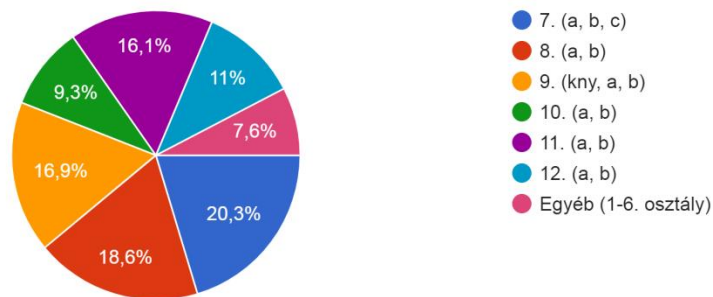
118 válasz

1. diagram

2. Melyik évfolyamra jársz?

118 válasz

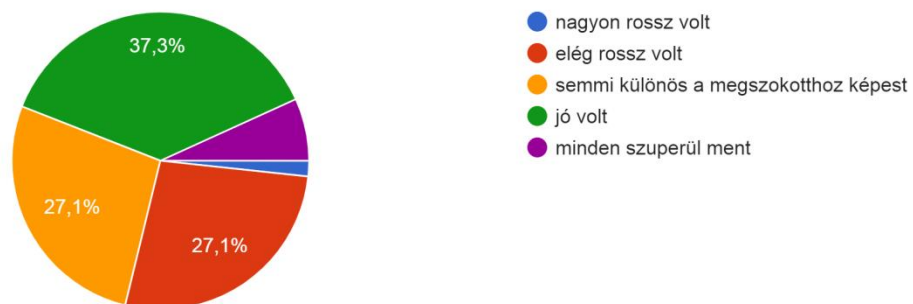
2. diagram

II.2 Érzelmi állapot, pszichés jóllét, benyomások

A 3. kérdésre, miszerint **„Hogy tetszett az elmúlt három digitális hét?”** az öt pontos skálán **44 diák 4 pontot** (jó volt) adott, és csak **nyolcan voltak, akik szerint minden szuperül ment. 32 diák úgy élte meg, hogy ugyanolyan volt, mint az átlagos hetek, míg 34 válaszadó számára rossz vagy kifejezetten rossz volt.** (A százalékos megoszlás a 3. diagramon követhető nyomon).

3. Hogy tetszett az elmúlt három digitális hét?

118 válasz

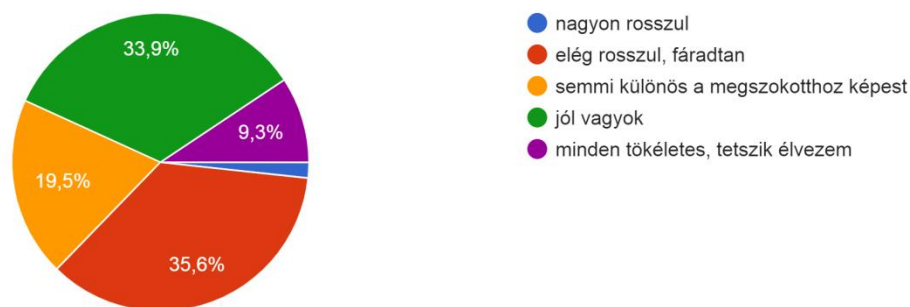

3. diagram

A 6. kérdés arra volt kíváncsi, **hogyan érzik magukat e három hét után.** Ez alapján elmondható, hogy a **kitöltők többsége, 51 diák jól, vagy tökéletesen** van, de sajnos **majdnem ugyanennyien, 44 tanuló elég rosszul, fáradtan vagy nagyon rosszul. 23 válaszadó ugyanúgy, ahogyan általában,** ami nem feltétlenül informatív, mert nincs róla tudomásunk, hogy általánosságban hogyan érzi magát az iskolában. (A százalékos megoszlás a 4. diagramon látható).

6. Hogy érzed magad az első három "digitális" iskolai hét után?

118 válasz

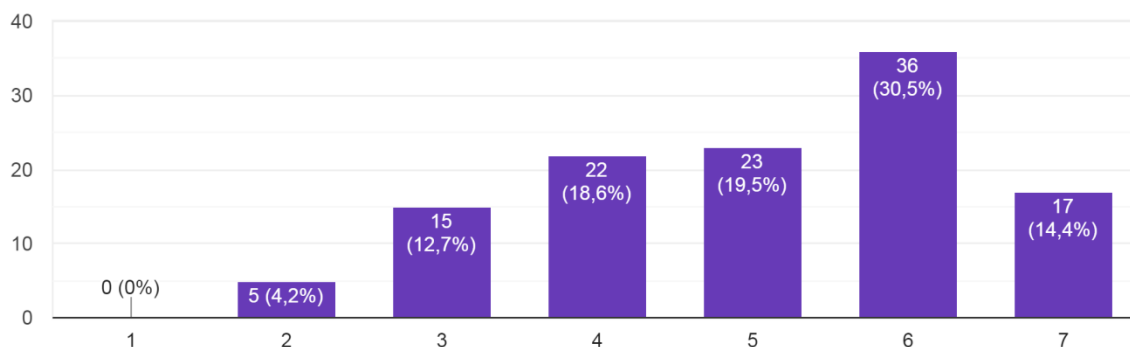

4. diagram

A 8. kérdésre adott válaszok szerint az **anyagmennyiséggel való megküzdés a legtöbb diák számára a felsorolt problémák ellenére nem okozott gondot**, így remélhetjük, hogy minden nehézség dacára hatékony megküzdési stratégiákat sikerült bevetniük az új tanulási rendben való sikeres teljesítés érdekében.

8. Mennyire sikerül megküzdened az anyagmennyiségekkel?

118 válasz

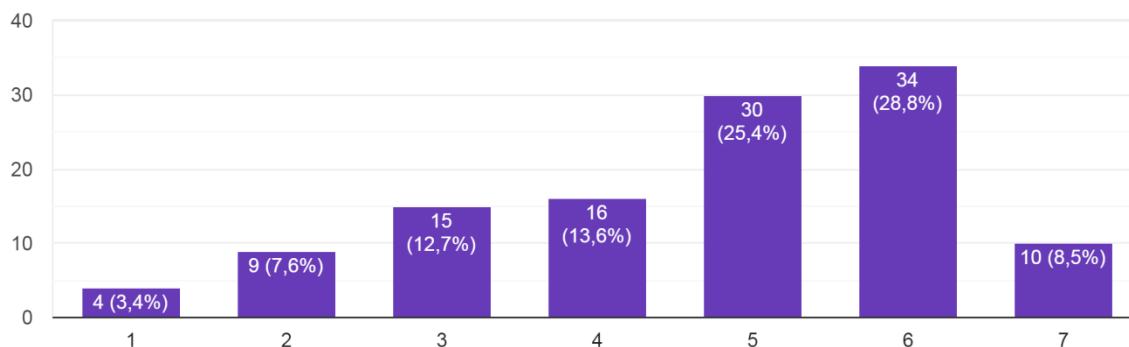

5. diagram

A 13. kérdésre adott válaszok grafikonját megfigyelve kiderül, hogy a **tanulók nagy része sikeresen kialakított egy fix napirendet**, mely a eredményesség fontos alappillére, ily módon feltételezhetjük, hogy az átgondolt és pontosan betartott időbeosztás az említett megküzdési stratégiák egyike lehet.

13. Mennyire sikerült kialakítanod egy napirendet?

118 válasz

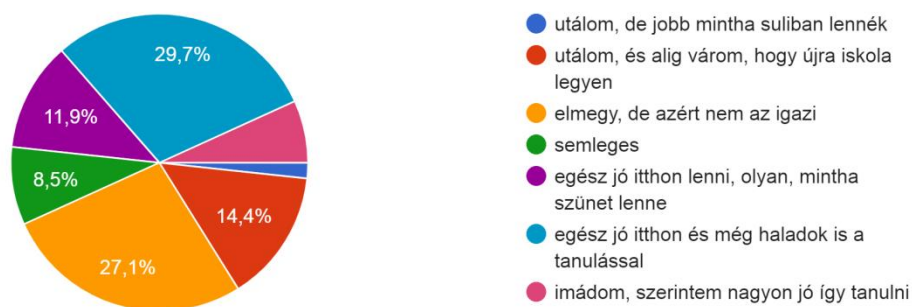

6. diagram

A 14. kérdésnél a diákok arra adhattak választ, **mennyire élvezik a digitális munkarendet.** Többségük, összesen **57 diák pozitív választ adott:** nyolcan egyenesen élvezik, 35 tanulónak tetszik az otthonlét és közben halad is, 14 diák úgy éli meg ezt az időszakot mintha szünet lenne. **48 diák adott negatív választ,** közülük harmincketten úgy gondolják, elmegy, de nem az igazi, tizennégyen utálják és várják a normál munkarendet, ketten pedig szintén utálják, viszont ez még mindig jobb számukra, mintha iskolába kellene járni. **10 tanulóra semleges hat a jelenlegi rendszer.**

14. Élvezed a digitális oktatást?

118 válasz

7. diagram

II.3 Előnyök (pozitívumok) és hátrányok (negatívumok)

A 4. kérdésben a diákok egyéni válaszokban fejthették ki, **mi okozott számukra könnyebbséget** a digitális munkarendben és esetlegesen mit élveztek az elmúlt hetekben. Válaszaikat három téma köré lehetett csoportosítani.

- 20 diák visszajelzésében jelent meg előnyként az **otthonlét**. Azon kívül, hogy önmagában élvezik ezt az állapotot, azaz jól érzik magukat otthon, olyan indokokat hoztak még fel, mint például a családtagok elérhetősége, ha a tanulásban segítségre van szükség, kényelmes a saját szobában, ágyban jelen lenni órákon.
- 79 diák válasza árulkodott arról, hogy élvezik, hogy **saját maguk oszthatják be az idejüket**, így több idejük marad pihenésre, szabadidős tevékenységekre. Közülük sokan díjazták a korán kelés szükségtelenségét és az utazás kimaradását, mert ezzel időt és energiát takarítanak meg.
- Természetesen a **tananyaggal, feladatok minőségével kapcsolatban** is akadt bőven pozitív visszajelzés. Az érettségi előtt állók közül többen méltányolják, hogy a **fő tárgyak élveznek prioritást**. A **könnyebb, rövidebb dolgozatok, rugalmas osztályzás** (pl. pontgyűjtős rendszer), **tanárokkal való kapcsolattartás lehetősége** (rendelkezésre állás, pozitív visszajelzés, helyzet adta feszültség kezelése), **könnyen kezelhető felületek** (pl. feladatok egy helyen), **kreatív feladatok, Meet órák, internetes segédanyagok, pontos és fix határidők/értesítések, önálló feldolgozás lehetősége**, valamint egyes módszerek (vázlat, ppt, esszéírás) egyaránt a távoktatást könnyítő tényezőkként kerültek felsorolásra.

Az 5. kérdésnél a diákok megfogalmazhatták, hogy **mi okozott számukra nehézséget** eddig a digitális munkarendben. Válaszaikat öt csoportba rendeztem:

- A legkiemelkedőbbnek a **menyiségi probléma bizonyult**, 71 diák válaszaiban jelent meg, hogy **soknak ítélik a tananyagot**, illetve a **kapott házi feladatot/beadandókat** egyaránt, egyes feladatokat pedig sokkal időigényesebbnek, mint azt elsőre az ember gondolná (pl. nem egy 45 perces óra anyaga az adott lecke, vagy kevés a dolgozatra adott idő, mert előbb be kell kapcsolódni a programba/fel kell tölteni a rendszerbe).
- 25 válaszban olvashatóak a **határidőkkel kapcsolatos kritikák**. Legtöbben a rövid határidőkre panaszkodtak, emellett nehezményezték, ha az egyes határidők különösebb indoklás nélkül módosultak, este lettek bejelentve (tanítási idő után), egyenlőtlenül lettek elosztva, illetve hétvégére vagy kora délutánra estek, mert kora délután még sokszor online óráik vannak.
- A „rendszer ellen” 18 diák emelt szót, elsősorban az **egész napos online jelenlét** és számítógép előtt ülés miatt, főképp azokban az esetekben, amikor egy Meet óra megcsúszik, így nincs óráközi szünet, vagy amikor egy adott feladatot lehetne papíron is végezni, mégis számítógépen kell. Az érettségizők a nem érettségi tárgyakból tartott Meet órákat időrablónak ítélik.
- Az új helyzet sajnos nem csak az tanulásban, hanem a diákok **magánéletében is változásokkal** járt, így nem meglepő, ha többüknek az a **legnehezebb, hogy nem találkozhatnak barátokkal, nincs személyes kontaktjuk** senkivel, családtagjaikkal pedig sokszor zavarják egymást, vagy nem tudnak elvonulni a házon/lakáson belül, hiányzik a személyes tér. A bezártság nyomasztó érzése mellett néhányan figyelmi/koncentrációs és motivációs nehézségekről számoltak be, egy-két diák számára pedig az önálló tanulás okoz gondot.

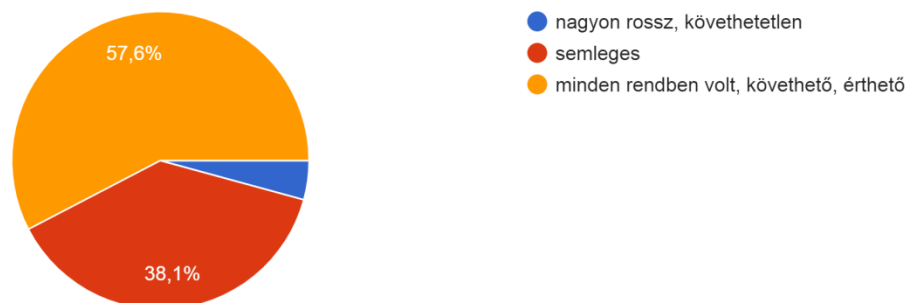
- Kis számban említésre kerültek egyéb módszertani nehézségek is, mint például a tanárok részéről a kellő **magyarázat hiánya**, **számonkérés módja** (sok programon/felületen, kézírás helyett Wordben), pár diák pedig úgy érzi, a pedagógusok nem kommunikálnak/egyeztetnek eleget egymással.

II.4 Tantárgyakkal, módszerekkel, kapcsolatos visszajelzés

Az online órák minőségével a *diákok több, mint ötven százaléka elégedett*, és *majdnem ugyanennyien tapasztalják*, hogy a házi feladatok is az órarendnek megfelelően, tanórát követően érkeznek (lásd: 8. és 9. diagram).

7. Milyen volt az órák minősége? (Elsősorban arra vagyunk kíváncsiak, hogy elérhető volt-e számodra minden, figyelték-e a szükségleteidre. Kér...dozott az internet, vagy a technika viccelt meg.)

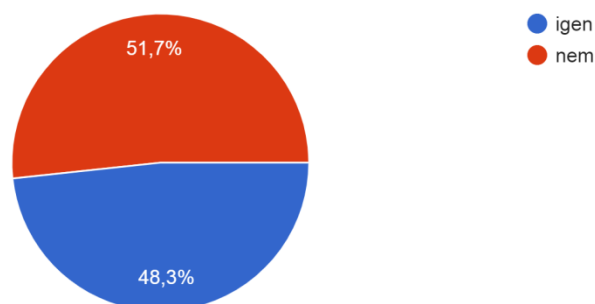
118 válasz

8. diagram

12. A tanárok a tananyagot jellemzően az órarendi tanórájuk alatt küldik ki?

118 válasz

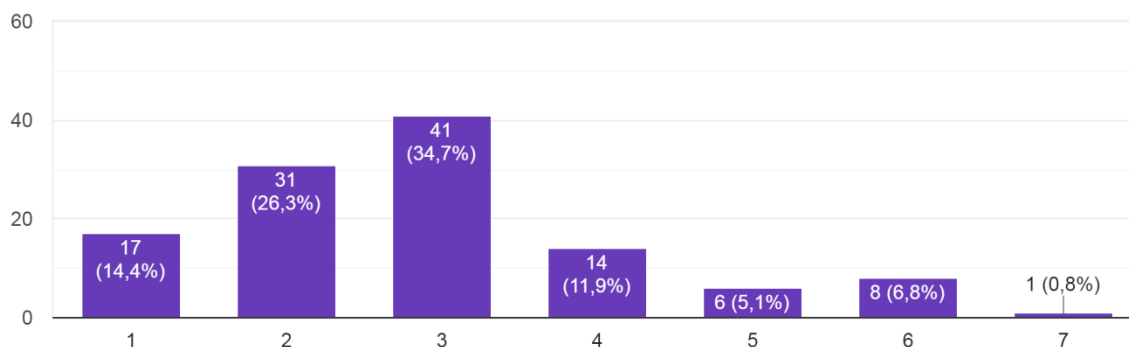
9. diagram

Sajnos a házi feladatok mennyiségének megítélésére vonatkozó 9. kérdésnél hiba csúszott a kérdőív szerkesztésébe, mert a hétfokú skálán az 1-es lehetőség jelentette a nagyon sokat, míg a 7-es lehetőség a keveset, így nem lehetünk biztosak abban, hogy néhányan nem zavarodtak bele a jelölésbe. Mindenesetre, ha az ábrát figyeljük, hogy az órák követhetőségével,

minőségével kevesebb gondjuk van, mint a tanítás utánra kapott feladatok mennyiségével, **89 diák érzi túl soknak, és 29 elegendőnek vagy normál mértékűnek.**

9. Átlagosan mennyi házi feladatot kapsz?

118 válasz

10. diagram

A 10. és 11. kérdésnél a diákok azt fejthették ki, hogy **melyik tantárgyat volt könnyű tanulni, és melyik okozott nehézséget számukra.** Szinte minden tantárgy felbukkant mindkét listán, nem meglepő módon a diákok egyéni képességeitől és érdeklődésétől függően, így a válaszok értékelése során igyekeztem a „miértekre” helyezni a hangsúlyt, és azt összegyűjteni, mely módszerek, eszközök segítik, illetve mely tényezők hátráltatják őket a tanulásban.

Segítő tényezők:

- követelmények világos, követhető kommunikációja (melyik anyag, mikorra kell)
- konzultációs, kérdezési lehetőség biztosítása, kapcsolat a tanárral
- biztató, megerősítő üzenetek a tanároktól
- ha a közvetített anyag rövid, tömör, átlátható, rendszerezett formában érkezik (legyen szó videóról, jegyzetről, vagy PPT-ről)
- videós és más segédanyagok ajánlása, melyek a leadott anyag megértését, kiegészítését szolgálják
- ha a tananyag és számonkérés jellege minél jobban közelít a már megszokotthoz (pl. ugyanúgy magyaráz a tanár, ugyanolyan a jegyzetelés menete, számonkérés, határidők, mint az iskolában, a normál tanítási rend idején)
- ha képes az önálló tanulásra
- ha nincs szüksége magyarázatra (humán beállítottságúaknál „csak meg kell tanulni” az anyagot, reál beállítottságúaknál „csak érteni kell a logikáját”)
- ha tud otthon segítséget kérni
- ha érdekli az adott tantárgy és ügyes is belőle
- Meet órák

Nehezítő tényezők:

- ha az adott tantárgy eleve nehezen megy, pl. új tantárgyak, második nyelv, reál tárgyak egy humán beállítottságú tanulónál és fordítva
- ha az adott tantárgy nem érdekli, vagy feleslegesnek gondolja
- ha nem tud segítséget kérni, pl. nincs kontakt a tanárral, nem kérdezhet, nincs, aki otthon elmagyarázza, úgy érzi magára van utalva
- ha a leadott anyaghoz szükség lenne a tanár magyarázatára (nem csak videós segédanyagra, ppt-re)
- ha alapvetően nehézségei vannak az önálló tanulással (főleg kisebb korosztály)
- ha a Meet órák délutánra vannak időzítve, amikor már nehéz koncentrálni
- nyelveknél az élő beszéd hiánya

II.5 Diákok kiegészítő megjegyzései, javaslatai

Az utolsó kifejtős kérdésnél a diákok javaslatokat és megoldásokat sorolhattak fel a felmerülő problémák kezelésére, illetve leírhattak bármilyen véleményt vagy észrevételt, amit szerettek volna. Jó volt látni, hogy igyekeztek kihasználni ezt a lehetőséget és bátran, ugyanakkor kulturált formában fejtették ki mondanivalójukat, mely öt fő téma köré volt csoportosítható. Ezek a következők:

II.5.1 Tananyaggal kapcsolatos javaslatok

Legtöbben az *tananyag és házi feladat mennyiségének csökkentését szeretnék*, mert sokszor érzik magukat túlterhelnek. E kérést többször összefüggésbe hozzák a *számítógép előtt töltött túl sok idővel*, ami már a nehézségek kapcsán is felmerült. Különösen az érettségizők, illetve a 11. évfolyamosok számára lenne megoldás, ha az *érettségi tárgyak hangsúlyosabbak lehetnének többivel szemben*. Mások számára az online programok palettájának szűkítése jelentene könnyebbséget, valamint ha *több olyan feladatot kapnának, melyhez nincs szükség számítógépre* (pl. kézzel írt beadandó, fogalmazás). Ez különösen a kisebb korosztály esetében merült föl, akik még nem gyakorlott Word használók.

II.5.2 Ütemezéssel, időbeosztással kapcsolatos javaslatok

A tanulók válaszaiból kiderült, hogy a sokszor megemészthetetlennek érzett anyagmennyiség problémáján segítene egy *szervezettebb, praktikusabb időbeosztás*. Az *online órák ütemezését az órarendhez igazítva kérik* (45 perces blokkok, ehhez mért anyagmennyiség [élő órák esetében nem 45 percen megy le az anyag, mert megérkeznek, pakolnak, feleltetés zajlik, stb.], órák közti szünet), szintén az *órarendhez igazodó határidőkkel*.

A feladatok leadását illetően pedig ugyanazok az észrevételek merültek fel, mint a fentebbiekben: a *határidő lehetőség szerint ne hétfővégre, kora délutánra essen, ne több módosítással és ne rövide szabva*.

Többen igénylik az egyenletesebb feladat kiosztást, és, hogy a nehezebb tárgyak online órái délelőtt legyenek megtartva, ám ezeknél a szempontoknál érdemes átgondolni, hogy a normál munkarendben is összejöhetnek zsúfoltabb és lazább napok, így ehhez most is muszáj alkalmazkodni.

II.5.3 Módszerekkel kapcsolatos javaslatok

A távoktatással kapcsolatos módszertani javaslatok többsége a „kevesebb néha több” mottó köré épül. Sokan jelezték, hogy a *sokféle felület és módszer nehezíti a dolgukat* és a rendszerben való kiigazodást, úgy érzik az ezekkel járó *technikai akadályok* összezavarják őket (pl. mikrofonrecsegés, lefagyó programok, tanárok számára is ismeretlennek tűnő felületek). Többen *hiányolják a magyarázatokat* (videó, vagy dokumentum formájában). A *videós anyagokat nagyra becsülik*, de elsősorban akkor, ha azok nem a tanárt/tanári magyarázatot helyettesítik, hanem segédanyagként, kiegészítésként szolgálnak.

A *Meet órák gyakoriságával kapcsolatban azonban nincs egységes vélemény*, van, akinek többre lenne szüksége, mert számára emészthetőbb így a tananyag, más pedig feleslegesnek érzi az adott mennyiséget és jobban szeretné teljesen önállóan feldolgozni a leckét.

II.5.4 Kommunikációval kapcsolatos javaslatok

A személyes kontakt hiányában a diákoknak most talán még inkább szükségük van tanáraiktól *visszajelzésekre* munkájukkal kapcsolatban, és *pozitív megerősítésre*, hogy ily módon is motiválva legyenek. Többen szeretnének fogadóóra jellegű *konzultációs időszavakat*, mely lehetőséget biztosít a kommunikációra azok számára, akik ezt igénylik.

A tanulók a tanár-diák egyeztetésen kívül fontosnak tartják a *kollégák közötti interakciót* is, ők ebben látják a tananyag és beadandók megfelelő ütemezésének kulcsát, különösen abban az esetben, ha egy tárgyat két tanár is tanít. Egyikük úgy fogalmazott, hogy jó lenne most egy „online tanári”, hiszen a normál munkarendben is a tanári szoba az konzultációk egyik fő helyszíne.

II.5.5 Pozitívumok és dicsérek

A fentebb felsorolt észrevételek nagyrészt építő jellegű kritikaként kerültek megfogalmazásra, a diákok többségében igyekeztek használható visszajelzéseket adni, tehát megértették a visszajelző kérdőív célját, ez már önmagában pozitívumnak számít. Emellett fontos kiemelni azokat a megjegyzéseket is, melyekben *köszönetüket fejezték ki azon tanáraik felé, akik igyekeznek rendelkezésükre állni, ha elakadásaik vagy kérdéseik vannak, biztatják őket vagy nem sajnálják az időt külön magyarázatokra. Hálasak a jól rendszerezett, követhető tananyagokért és számonkérésekért. Többen úgy látják, a pedagógusok és az iskola hamar alkalmazkodott ehhez az új rendszerhez.*

Végül, de semmiképp nem utolsósorban, egyik diákunk hiányolta a *napot indító és záró imákat*, ezt azt hiszem, mindannyian szem előtt tarthatjuk közös munkánk során.

III. REFLEXIÓ

A diákok érzelmi állapotát és digitális munkarendhez való viszonyulását tekintve elmondható, hogy ugyan többségük ki tudott békülni a helyzettel, és jól érzi magát, a kiegyensúlyozott tanulók aránya nem sokkal magasabb, mint azoké, akik nehéznek, fárasztónak ítélik meg az új rendszert.

Mindezek ellenére igyekeznek eleget tenni a követelményeknek, sokan lelkiismeretesen tanulnak akkor is, ha fáradtak és kimerültek. Ebben a szituációban és életkorban különösen értékes a társas támogatás, a számukra fontos mások jelenléte, ezért az iskola részéről is

szükséges olyan visszajelzéseket kapniuk, mely biztosítja őket afelől, hogy ebben az időszakban is mellettük állunk.

Bár jelen helyzetben egyes érzésekben és tapasztalatokban mindannyian osztozunk, szem előtt kell tartanunk, hogy az olvasottak a diákok egyéni visszajelzései, és ahogyan mi is, ők is különbözhetnek abban, hogyan élik meg ezt az időszakot, hogyan reagálnak és milyen szükségleteket fogalmaznak meg. Azokat az észrevételeket azonban, melyek egységesek, többüknél előfordulnak, nagy számban visszajelzésre kerültek, érdemes megfontolni. Minden pedagógus maga tudja leginkább felmérni, hogy a tanulók által megfogalmazott értékelés alapján hogyan és milyen mértékben érdemes módosítani az eddig alkalmazott módszereken és mik azok a kapott információk, melyek pozitív megerősítést jelentenek számára.